

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:**BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR****HAMZA ÖZER BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2022/95596
Karar Tarihi : 14/1/2026

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
İrfan FİDAN
Yılmaz AKÇİL
Raportör : Alperen KONAK
Başvurucu : Hamza ÖZER
Vekili : Av. Mustafa TOPKAYA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, bölge adliye mahkemesinin verdiği karara karşı temyiz kanun yolunun kapalı olması nedeniyle hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının 1/9/2021 tarihli iddianamesinin kabulü ile başvuru hakkında cinsel taciz ve sarkıntılık yapmak suretiyle cinsel saldırı suçlarından kamu davası açılmıştır. İstanbul 16. Asliye Ceza Mahkemesince (Mahkeme) yürütülen yargılama sonucu 25/3/2022 tarihli celsede başvuru hakkındaki cinsel taciz suçundan 3.740 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına (HAGB), sarkıntılık yapmak suretiyle cinsel saldırı suçu bakımından ise 2 yıl 4 ay 3 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

3. Başvuru hakkında verilen HAGB kararı, itiraz incelemesinden geçerek kesinleşmiştir. Başvuru, hakkında verilen hapis cezasına karşı istinaf kanun yoluna başvurmıştır.

4. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 25. Ceza Dairesi (Ceza Dairesi) tarafından yapılan inceleme sonucunda "...ilk derece mahkemesinin kararında usule veya esasa ilişkin herhangi bir hukuka aykırılığın bulunmadığı..." gerekçesiyle istinaf talebinin esastan reddine kesin olarak karar verilmiştir.

5. Nihai kararı 3/10/2022 tarihinde öğrenen başvuru 2/11/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Komisyon; başvuru hakkında cinsel taciz suçundan verilen HAGB kararı bakımından adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkin şikâyetin süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna, sarkıntılık yapmak suretiyle cinsel saldırı suçu bakımından adil yargılanma hakkı kapsamındaki şikâyetlerin kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Hükümün Denetlenmesini Talep Etme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Başvurucu, istinaf incelemesi neticesinde kesin olarak karar verilmesi ve temyiz kanun yolu kapalı olması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

8. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurunun öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri yönünden değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiş; somut olay ele alınırken mevzuat hükümleri ile konuya ilişkin yer verilen Anayasa Mahkemesi kararlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

9. Başvurucunun iddiası, özü itibarıyla aleyhine karar veren Bölge Adliye Mahkemesinin kararının temyiz yolunun kapalı olması sebebiyle söz konusu hükmün denetlenememesine ilişkin olup bu doğrultuda iddia hükmün denetlenmesini talep etme hakkı bağlamında mahkemeye erişim hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

10. Anayasa Mahkemesi, somut norm denetiminde verdiği 27/12/2018 tarihli ve E.2018/71, K.2018/118 sayılı kararla *hükümün denetlenmesini talep etme hakkının* Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama hürriyeti ile güvence altına alındığına hükmetmiştir (*Şems Yapı ve Denetim Ltd. Şti.* [2. B.], B. No: 2020/10141, 15/5/2024, § 11; *Ömer Şanlı* [1. B.], B. No: 2015/7304, 22/1/2019, § 40).

11. Anayasa Mahkemesi *hükümün denetlenmesini talep etme hakkının* Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen hak arama hürriyeti ile güvence altına alındığını ifade ettiği bu kararında ayrıca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) Türkiye'nin de taraf olduğu ek 7 No.lu Protokol'ünün (Protokol) 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesiyle ceza mahkemesince verilen mahkûmiyet ve cezaların denetlenmesini talep hakkının güvenceye bağlandığını, yine Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 14. maddesinin (5) numaralı fıkrasında da “*Bir suçtan hüküm giyen herkes, mahkûmiyet ve cezanın yasalara uygun olarak daha yüksek bir yargı organınca yeniden incelenmesi hakkına sahip olacaktır.*” biçiminde benzer bir kurala yer verildiğini hatırlatmıştır. Bununla birlikte yargılamanın konusu ceza mahkûmiyeti olduğunda mahkeme kararlarının denetlenmesi ihtiyacının daha da önem kazandığını, hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ceza hukuku alanındaki kapsam ve sınırları diğer alanlardaki kapsam ve sınırının aynı olmayacağını, bu yönüyle anılan hakkın bireyin temel hak ve özgürlüklerine daha ağır müdahalelerin söz konusu olduğu ceza hukuku alanında daha geniş bir uygulama alanı bulurken diğer alanlarda daha esnek uygulanabileceğini de vurgulamıştır (AYM, E.2018/71, K.2018/118, 27/12/2018, §§ 11,14,18). Bir başka ifadeyle Anayasa Mahkemesi; medeni hak ve yükümlülüklerin söz konusu olduğu hukuk yargısı ile idari yargı alanında

hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ceza hukuku alanındaki anlam ve kapsamından ayrı değerlendirilebileceğini, uygulamanın farklılaşabileceğini ifade etmiştir.

12. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenilmesi için kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmasının yanı sıra Sözleşme'nin ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerin kapsamına da girmesi gerekir. Bir başka ifadeyle Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında kalan bir hak ihlali iddiasını içeren başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi mümkün değildir (*Onurhan Solmaz* [1. B.], B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

13. Hükmün denetlenmesini talep etme hakkı Anayasa'da yukarıda aktarılan hususlar çerçevesinde (bkz. §§ 10, 11) güvence altına alınmış olmakla birlikte Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokoller, medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin yargılama süreçleri (hukuk yargısı ile idari yargı alanı) yönünden söz konusu hakka dair bir güvence içermemektedir. Dolayısıyla medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin uyumsuzluklar yönünden hükmün denetlenmesini talep etme hakkı Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanının dışında kalmaktadır. Bu bağlamda anılan hakka dair bir ihlal iddiasının incelenmesi için yargılamanın ceza hukuku alanına ilişkin olması şarttır.

14. Üzerinde durulması gereken bir diğer husus, ceza hukukunun çekirdek alanına müteallik olmamakla birlikte Anayasa'nın 36. ve 38. maddeleri ile Sözleşme'nin 6. ve 7. maddeleri kapsamında suç ve cezalara ilişkin güvenceler dâhilinde olduğu kabul edilen yaptırımlara/işlemlere dair yargılama süreçleridir. Bir yaptırımın veya hukuki bir tasarrufun/işlemin hangi koşullarla suç isnadı niteliğinde sayılıp suç ve cezalara ilişkin güvenceler kapsamında değerlendirilebileceği Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kararlarında açıkça ifade edilmiştir (*Engel ve diğerleri/Hollanda* [GK], B. No: 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72, 8/6/1976; *Benham/Birleşik Krallık* [BD], B. No: 19380/92, 10/6/1996; Anayasa Mahkemesi kararları için bkz. *D.M.Ç.* [1. B.], B. No: 2014/16941, 24/1/2018; *B.Y.Ç.* [2. B.], B. No: 2013/4554, 15/12/2015; *Selçuk Özbölük* [1. B.], B. No: 2015/7206, 14/11/2018). Anılan kararlarda yer verilen ilkeler bağlamında bir suç isnadının değerlendirilmesine ilişkin yargılama olarak kabul edilen idari yargı veya hukuk yargısına ait uyumsuzluklara yönelik ileri sürülen suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlali gibi iddialar ceza yargılamasına ilişkin güvenceler bağlamında değerlendirmeye alınabilmektedir. Bu açıdan konu ele alındığında ceza hukukunun çekirdek alanında bulunmamakla birlikte bir suç isnadı içerdiği kabul edilen uyumsuzluklara yönelik olarak ileri sürülen hükmün denetlenmesini talep etme hakkının da suç ve cezalara ilişkin olarak Anayasa ve Sözleşme'de yer alan güvencelerin sağlanması bağlamında ortak koruma alanı içinde kaldığını söylemek mümkündür.

15. Protokolde ceza davalarında iki dereceli yargılama ve diğer birtakım haklar hükmüne bağlanmıştır. Türkiye bakımından protokol 1/8/2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Protokolün 2. maddesi şöyledir:

"1. Bir mahkeme tarafından cezai bir suçtan mahkum edilen her kişi, mahkumiyet ya da ceza hükmünü daha yüksek bir mahkemeye yeniden inceletme hakkını haiz olacaktır. Bu hakkın kullanılması, kullanılabilme gerekçeleri de dahil olmak üzere, yasayla düzenlenir.

2. Bu hakkın kullanılması, yasada düzenlenmiş haliyle önem derecesi düşük suçlar bakımından ya da ilgilinin birinci derece mahkemesi olarak en yüksek mahkemede yargılandığı veya beraatini müteakip bunun temyiz edilmesi üzerine verilen mahkûmiyet hallerinde istisnaya tabi tutulabilir."

16. Somut olayda başvuru hakkında cinsel taciz ve sarkıntılık yapmak suretiyle cinsel saldırı suçlarından yapılan yargılama sonucu cinsel taciz suçundan verilen mahkûmiyet kararında HAGB kararı verilmiş, sarkıntılık yapmak suretiyle cinsel saldırı suçundan ise hapis cezası verilmiştir (bkz. § 2). Başvurucu hakkındaki sarkıntılık yapmak suretiyle cinsel saldırı suçundan verilen hapis cezası istinaf incelemesinden geçerek kesinleşmiştir (bkz. § 3).

17. Başvurucu, başvuru formunda hakkında verilen hapis cezası kararının istinaf kanun yolunda kesinleşmesinden yakınmıştır. Sözleşme ve Anayasa iki dereceli yargılamayı güvence altına almıştır. Somut olayda başvuru iki dereceli yargılama güvencesinden yararlanmıştır ancak istinafta kesinleşen hükme karşı temyiz yolunun açık olmaması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedir. Dolayısıyla başvuru üç dereceli bir yargılama güvencesinin sağlanmamasından şikâyet etmektedir. Üç dereceli yargılama sistemi ise Anayasa ve Sözleşme'de güvence altına alınmamıştır. Bir başka deyişle bireysel başvuruya konu Bölge Adliye Mahkemesi kararına yönelik hükmün denetlenmesini talep etme hakkı Anayasa ve Sözleşme'nin, Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerin ortak koruma alanı kapsamı dışında kaldığından bu hakka ilişkin ihlal iddiasının incelenmesi Anayasa Mahkemesinin konu bakımından yetkisi dışındadır.

18. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

19. Başvurucunun;

i. Üzerine atılı suçun unsurlarının oluşmaması, haksız yere ceza verilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının *Ahmet Sağlam* ([2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, §§ 43-46) kararı doğrultusunda *açıkça dayanaktan yoksun olması*,

ii. Yargılamanın başından itibaren suçlu kabul edilmesi nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildiğine ilişkin iddiasının *Cemal Günsel* ([GK], B. No: 2016/12900, 21/1/2021) kararı doğrultusunda *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Hükmün denetlenmesini talep etme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *konu bakımından yetkisizlik* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının *kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 14/1/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.